

ŹRÓDŁA KRZEMIENNE Z WCZESNEJ EPOKI BRĄZU W ŚWIETLE ANALIZY TRASEOLOGICZNEJ WYBRANYCH MATERIAŁÓW Z OBSZARU MAŁOPOLSKI

Streszczenie

Głównym zamierzeniem rozprawy była próba zdefiniowania gospodarczej roli wytworów krzemiennych, stanowiących istotny element ogółu zabytków wczesnobrązowych odkrywanych na małopolskich obszarach lessowych. Nadmieniony cel postanowiono osiągnąć poprzez zastosowanie metody traseologicznej, co w efekcie prowadzić miało do określenia funkcji analizowanych artefaktów. Poczynione obserwacje mikroskopowe – wsparte rezultatami testów eksperymentalnych, jak też danymi zaczerpniętymi z etnografii – pozwoliły na interpretację trybu i zakresu wykorzystywania wyrobów z krzemienia przez społeczności rolniczo-hodowlane zamieszkujące tereny dzisiejszej Małopolski we wczesnym okresie epoki brązu. W dysertacji podjęto również starania zmierzające do zgłębienia i zrozumienia fenomenu dychotomiczności technologicznej narzędzi – zaznaczającej się wyjątkowo wyraźnie w europejskich inwentarzach poneolitycznych, nie wyłączając znalezisk rejestrowanych w strefie małopolskich lessów.

W toku podjętych studiów dostrzeżono, iż makrolityczne przedmioty bifacjalne charakteryzujące się ogromnym kunsztem wykonania – w szczególności zaś noże sierpowate – różnią się od typowych, okazjonalnie wytwarzanych przedmiotów z osad nie tylko pod względem technologicznym, lecz także funkcjonalnym. Wykazano, iż nadmienione rodzaje zabytków dwustronnych użytkowane były w przebiegu prac o charakterze sezonowym: przede wszystkim podczas żniw, ale również – jak się wydaje – w trakcie czynności budowlanych i (lub) związanych z orką. Znaczenie gospodarcze prostych form odłupkowych – dominujących liczebnie w materiałach datowanych na wczesną epokę brązu – było jedynie doraźne i ograniczało się do wykonywania narzędziami pojedynczych, codziennych zadań. Patrząc na oba trendy uwidaczniające się w wytwórczości krzemiennej populacji wczesnobrązowych, uznano, iż narzucająca się interpretacyjnie dwukierunkowość mogła stanowić w istocie rodzaj utylitarnej „hybrydy”, zapewniającej sprawne funkcjonowanie ówczesnego systemu ekonomicznego.

Na koniec, w związku z ustaleniami wynikającymi z pracy, usiłowano odtworzyć technologiczno-funkcjonalne biografie makrolitycznych noży sierpowatych, bacząc przy tym na możliwie precyzyjne odczytanie zarówno etapów produkcyjnych tych narzędzi, jak i poszczególnych stadiów ich używania oraz napraw.

Dysertację podzielono na siedem rozdziałów, z których znaczna część zawiera rozważania natury metodycznej, a także dyskusje dotyczące możliwości doboru najodpowiedniejszych źródeł do badań. Mikroanalizę materiałów oraz ich interpretację ujęto w dwóch ostatnich częściach pracy.

Słowa kluczowe: traseologia, wczesna epoka brązu, Małopolska, technologia krzemieniarska, narzędzia bifacjalne